

Miljø- og Fødevareministeriet
Departementet

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

Den 1. februar 2018
Sagsnummer: 2018-320

./.

Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering samlenotat for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 19. februar 2018 – landbrugsdelen.

Med venlig hilsen

Jesper Wulff Pedersen

EU og Internationalt
Den 31. januar 2018
MFVM 437

SAMLENOTAT

Rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 19. februar 2018 - landbrugsdelen

1. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Fremtiden for fødevarer og landbrug
– *Udveksling af synspunkter*
KOM(2017) 713 *side 2*

2. Køreplan for en proteinstrategi på EU-niveau
– *Orientering og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke *side 9*

3. Landbrugssektorens rolle i forhold til revisionen af EU's bioøkonomistrategi
– *Orientering og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke *side 11*

NOTAT OM RÅDSMØDE (LANDBRUG OG FISKERI)

Den 19. februar 2018 - landbrugsdelen

1. **Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Fremtiden for fødevarer og landbrug** **KOM(2017) 713**

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 18. januar 2018. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har den 29. november 2017 præsenteret en meddelelse, der i overordnede vendinger beskriver den fælles landbrugspolitik efter 2020. Meddelelsen fokuserer blandt andet på forenkling og en fortsat udvikling, hvor den fremtidige landbrugspolitik bidrager med EU-merværdi ved at levere på indsatser inden for miljø, klima, biodiversitet, udvikling af landdistrikter og fødevarerektoren samt et velfungerende indre marked. Meddelelsen lægger vægt på resultater frem for detaljerede fælles regler, og medlemsstaterne skal således i strategiske planer for landbrugspolitikken beskrive deres indsatser i søjle I og II for at bidrage til de forskellige EU-mål. Meddelelsen forventes på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. februar 2018 med henblik på udveksling af synspunkter. Formandskabet planlægger, at drøftelsens skal fokusere på direkte støtte samt miljø og klima.

Baggrund

Kommissionen har 29. november 2017 fremlagt en meddelelse om fremtiden for fødevarer og landbrug. Egentlige forslag til en fælles landbrugspolitik efter 2020 ventes fremlagt i 2018. Det ventes, at de konkrete forslag om den fælles landbrugspolitik vil blive fremlagt efter Kommissionens forslag til EU's flerårige finansielle ramme for perioden efter 2020. Meddelelsen er modtaget fra rådssekretariatet i en dansk sprogudgave den 30. november 2017.

Meddelelsen forventes på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. februar 2018 med henblik på udveksling af synspunkter. Det bulgarske formandskab planlægger, at drøftelsens skal fokusere på direkte støtte samt miljø og klima.

Formål og indhold

Kommissionens meddelelse om fremtiden for fødevarer og landbrug præsenterer de overordnede temaer, som det vil være relevant at adressere i forbindelse med udviklingen af den fælles landbrugspolitik efter 2020.

Overordnet fokuserer meddelelsen på landbrugets betydning i forhold til eksempelvis arealanvendelse, vækst og beskæftigelse samt synergier til Paris-aftalen for klima, FN's bæredygtigheds mål, den cirkulære økonomi og bioøkonomien. Følgende temaer bliver behandlet i meddelelsen:

Forenkling og en ny model

Et centralt fokusområde i Kommissionens meddelelse er forenkling af den fælles landbrugspolitik - herunder øget fokus på effekter fremfor detaljerede regler. Kommissionen pointerer behovet for at fokusere på EU-mål

og samtidig i henhold til subsidiaritetsprincippet give medlemsstaterne en bedre mulighed for at adressere deres særlige udfordringer gennem tilpassede indsatser. Dette skal ses i forhold til den nuværende fælles landbrugspolitik, som i vidt omfang er bygget op omkring detaljerede krav og regeloverholdelse trods den store variation på tværs af EU. Kommissionen vil på den baggrund beskrive en ny model for landbrugspolitikken: På EU-niveau fastsættes mål og målsætninger, samt brede rammer for indsatser, mens medlemsstaterne skal udarbejde en strategisk plan for deres bidrag via søjle I og II til at opfylde disse EU-mål. De strategiske planer lægges således op til, at medlemsstaterne i højere grad skal have indflydelse på udformningen af de indsatser, der skal bidrage til opfyldelsen af fælles EU-mål. De strategiske planer skal godkendes af Kommissionen.

Kommissionen ønsker desuden at anvende de strategiske planer til at sikre mere resultatorientering af landbrugspolitikken. Kommissionen har i forskellige sammenhænge nævnt, at der fremadrettet skal fokuseres mere på evaluering af målopfyldelse ("performance"). Der er endvidere fokus på at reducere den EU-afledte administrative byrde samt udnytte potentialet i præcisionslandbrug og eksempelvis gennem ny teknologi i kontrollen af den fælles landbrugspolitik.

Forskning, rådgivning, udvikling og innovation

Meddelelsen peger på, at forskning og udvikling er centralt for landbrugssektorens udvikling, og at den fælles landbrugspolitik skal blive bedre til at øge synergien med forskning og udvikling til fremme af innovation. Hertil kommer, at meddelelsen fokuserer på behovet for udbredelsen af ny teknologi især til små- og mellemstore bedrifter. Kommissionen vil i den forbindelse opfordre til at styrke rådgivningstjenester som et element i de omtalte strategiske planer for herved at øge den europæiske merværdi ved hurtig udbredelse af ny viden.

Direkte støtte

Kommissionens meddelelse beskriver indkomstniveauet i landbruget sammenlignet med andre sektorer og betydningen af fortsat direkte støtte under den fælles landbrugspolitik. Samtidig pointerer meddelelsen forskellen i fordelingen af den direkte støtte mellem bedrifter, idet denne støtteform er arealrelateret, hvor 80 % af støtten er fordelt på 20 % af ansøgerne. Kommissionen anfører samtidig, at den største del af den direkte støtte tilgår mellemstore familieejede bedrifter mellem 5-250 ha. I meddelelsen foreslås, at der ses nærmere på fire forskellige muligheder, for at sikre en mere rimelig og målrettet støtte til landbrugernes indtægter: Obligatorisk loft over støtten for den enkelte bedrift (kendt som "capping"), degressiv støtte i forhold til størrelsen af bedrifter, øget fokus på omfordelingsbetaling for eksempel målrettet små og mellemstore bedrifter samt fokus på landmænd, der aktivt driver landbrug som levebrød. Meddelelsen omtaler endvidere betydningen af fælles rammer for direkte støtte og et velfungerende indre marked. Kommissionen anfører ydermere, at der fortsat er behov for at reducere forskelle i støtteniveau mellem EU's medlemsstater.

Investeringer

Kommissionens meddelelse beskriver vigtigheden af, at der foretages investeringer i modernisering af landbruget. Det drejer sig om investeringer i ny teknologi som for eksempel præcisionslandbrug og i udvikling af nye indtjeningskilder for landdistrikterne eksempelvis i form af cirkulær økonomi og bioøkonomi.

Risikohåndtering

Kommissionen sætter fokus på behovet for en robust landbrugssektor i lyset af de udfordringer som følger af prisudsving, klimaforandringer og ekstremt vejr samt risikoen for sygdomsudbrud. I den forbindelse gør Kommissionen opmærksom på de eksisterende redskaber som for eksempel intervention, direkte støtte, krisestøtte og indkomststabiliseringstiltag i landdistriktspolitikken, ligesom Kommissionen lægger op til at se nærmere på, hvordan disse kan udnyttes bedre herunder også i sammenhæng med private initiativer. Endelig foreslår Kommissionen at etablere et permanent forum for risikohåndtering for at udveksle viden og erfaring mellem relevante aktører på området.

Miljøhensyn og klimaindsats

Meddelelsen understreger behovet for højere ambitioner for ressourceudnyttelse samt miljø- og klimahensyn. Kommissionen præsenterer et ønske om en mere målrettet, ambitiøs og fleksibel tilgang til erstatning for de nuværende grønne elementer. Kommissionen nævner hertil muligheden for, at medlemsstaterne kan anvende en kombination af obligatoriske og frivillige tiltag for at opnå de miljø-, biodiversitets- og klimamål samt andre offentlige goder, som indgår i den enkelte medlemsstats strategiske plan, ligesom der er et øget fokus på effekterne af de grønne elementer i den nye model.

Incitamenter til at anvende præcisionslandsbrug samt krav om udarbejdelsen af gødningshåndteringsplaner bliver nævnt som mulige obligatoriske elementer i de strategiske planer. Derudover nævner Kommissionen, at den direkte støtte skal ydes på betingelse af, at landmanden foretager visse miljø- og klimatiltag, som skal defineres nærmere af de enkelte medlemsstater. Herudover skal der være mulighed for at gennemføre mere ambitiøse frivillige tiltag.

Øvrige emner

Kommissionens meddelelse fokuserer på de muligheder, som den fælles landbrugspolitik har for at fremme arbejdspladser og vækst i landdistrikterne. Herunder ikke mindst potentialet af nye værdikæder inden for såvel bioøkonomi som cirkulær økonomi - for eksempel baseret på biprodukter fra land- og skovbrug. Endvidere beskriver meddelelsen betydningen af at kunne tiltrække yngre landmænd og vigtigheden af at tilgodese forbrugerhensyn, ligesom meddelelsen beskriver betydningen af den markedsorientering, som landbrugssektoren har gennemgået og betydningen heraf for EU set i forhold til den internationale handel.

På rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. februar 2018 planlægger formandskabet, at drøftelsen skal fokusere på direkte støtte samt miljø og klima.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der ikke foreligger et konkret forslag fra Kommissionen.

Konsekvenser

Meddelelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige, administrative, statsfinansielle eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Idet meddelelsen formentlig i nogen grad vil danne grundlag for Kommissionens konkrete forslag til landbrugspolitikken efter 2020, kan meddelelsen få afledte statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser. I lyset af den overordnede karakter af Kommissionens meddelelse, er det imidlertid vanskeligt at kvantificere disse konsekvenser.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug), hvor der er indkommet følgende bemærkninger:

Landbrug & Fødevarer bemærker, at høringssvaret er baseret på det forventede indhold af meddelelsen. Helt generelt forventes det ifølge Landbrug & Fødevarer, at der i meddelelsen vil være fokus på, at landbrugspolitikken skal levere konkrete resultater, og at udformningen af reglerne i højere grad end tidligere skal overlades til medlemsstaterne. Derudover skal alle medlemsstater udarbejde en strategisk plan for både søjle I og søjle II. Overgang til programmering af både søjle I og søjle II og større beslutningskraft til den enkelte medlemsstat er en fordel, hvis det giver mulighed for, at tiltagene på den enkelte bedrift bliver mere meningsfulde, end de er i dag. Det giver dog en risiko for meget forskellige ambitionsniveauer i medlemsstaterne. Det er derfor ifølge Landbrug & Fødevarer væsentligt, at der sikres et ensartet ambitionsniveau på tværs af lande.

Landbrug & Fødevarer finder, at i forhold til ambitionen om at knytte udbetalingen af direkte betalinger direkte til leveringen af konkrete resultater, så er det helt afgørende, at landmanden også har den fulde indfly-

delse på, hvorvidt man når resultatet eller ej. Det vil ikke være acceptabelt, hvis betalingen til landmanden populært sagt afhænger af vejr og vind – eller andre forhold, som landmanden ikke har indflydelse på.

Som Landbrug & Fødevarer har forstået det, vil den nuværende grundbetaling i søjle I blive erstattet af en indkomststøtte, som betinges af overholdelse af en række obligatoriske miljø- og klimatiltag, der udformes i de enkelte medlemsstater på baggrund af nogle fælles EU-retningslinjer. Dertil bliver det som en frivillig ordning muligt for landmændene at modtage en ekstra støtte. Denne ekstra støtte skal være målrettet og betinget af overholdelse af yderligere tiltag inden for miljø og klima. Denne ordning skal erstatte de nuværende grønne krav, og det er medlemsstaterne, der sammensætter ordningen. Landbrug & Fødevarer er meget positive over for tankegangen om at gøre den grønne del af støtten i søjle I frivillig. Det er med til at sikre, at støtten forbliver attraktiv at søge og ikke blot bliver omkostningsdækkende. Udmøntet på den rigtige måde kan der være et stort potentiale i den model, der foreslås. Landbrug & Fødevarer mener, at det er vigtigt, at alle landmænd har ret til den ekstra støtte, hvis de lever op til kravene i den frivillige ordning.

I forhold til den direkte støtte generelt er det ifølge Landbrug & Fødevarer vigtigt at undgå krav om national medfinansiering af de direkte betalinger i søjle I, da det vil være til fare for det indre marked. Det forventes, at Kommissionen vil foreslå yderligere udjævning af støtten mellem medlemsstaterne. Landbrug & Fødevarer ser ingen grund til, at der skal foregå yderligere udjævning af støtten mellem medlemslandene, da der også er stor forskel mellem landene for eksempel vedrørende klimaudfordringer og klimaforpligtelser, størrelsen af landbrugsproduktionen og omkostningsniveau. Landbrug & Fødevarer er imod yderligere skærpelse af de eksisterende støtteløfter.

Landbrug & Fødevarer finder det positivt, at der lægges op til, at anvendelse af instrumenter til risikohåndtering også vil være frivillige fremadrettet. Baggrunden er, at Landbrug & Fødevarer vurderer, at alternativet vil være en obligatorisk ordning, der realistisk set vil skulle finansieres via en reduktion i den direkte støtte til landmanden. Landbrug & Fødevarer har stor fokus på vigtigheden af international handel, og at landbrugspolitikken er markedsorienteret og fokuserer på fødevarereproduktionen. Det fokus er helt essentielt for fremtidig vækst i fødevarerhvervet. Det er derfor meget positivt, at Kommissionen også lægger vægt på denne dagsorden. Forskning og innovation er motoren for vækst og udvikling i erhvervet, og det er positivt, at der forventes et stort fokus på dette i meddelelsen. Der er generelt fokus på at styrke rådgivningstjenester som et element i de strategiske planer. Landbrug & Fødevarer vil i den forbindelse bemærke, at den stærke danske rådgivningssektor kan bane vejen for at hjemtage nyttig viden via deltagelse i de fælleseuropæiske aktiviteter.

Landbrug & Fødevarer noterer med tilfredshed, at der forventes fokus på, at der foretages investeringer i modernisering af landbruget og forbedring af de europæiske landmænds konkurrenceevne. Kommissionen forventes også at sætte fokus på generationsskifteudfordringer. Det er noget, som man også oplever i Danmark. Udfordringen er ifølge Landbrug & Fødevarer, hvorledes generationsskiftet fremmes, uden at de konkrete tiltag sætter sig som en værdi i de aktiver, som næste generation skal investere i. Landbrug & Fødevarer mener, at det helt generelt er vigtigt med vækst og arbejdspladser i landdistrikterne, og landbrugssektoren giver et stort bidrag til dette. Da der er begrænsede midler i EU's landdistriktsprogram, er det vigtigt, at midlerne i EU's landdistriktsprogram primært fokuseres på tiltag rettet mod landbrugserhvervet.

Landbrug & Fødevarer fremhæver endvidere, at Kommissionen har et stort fokus på at skabe forenkling af reglerne. Forenklingen skal ske dels ved at give større mulighed for at indrette kontrol- og sanktionssystemet nationalt og dels ved for eksempel at udnytte potentialet i digitaliseringen til at forenkle regler og kontrol. Set med danske landmænds øjne er der ifølge Landbrug & Fødevarer et stort behov for forenkling, da det nuværende regelsæt er meget komplekst. Det er vigtigt, at det fremtidige fokus i kontrollen bliver på vejledning og korrektion frem for på kontrol og sanktioner. Landbrug & Fødevarer mener, at der er et stort potentiale i at udnytte digitaliseringen til at skabe smart regulering, reducere fokus på bagatelsager og detaljeregulering ned til 100 m² nøjagtighed, til at belønne præcisionslandbrug og til at lette kontrolbyrden. Hvis disse potentiale skal udnyttes fuldt ud, er det dog ifølge Landbrug & Fødevarer helt centralt, at Kommissionens ret-

ningslinjer for, hvordan der skal kontrolleres, gentænkes, bagatelgrænserne hæves og at landmandens retssikkerhed er i højsædet.

Danmarks Naturfredningsforening er overordnet set enig i, at der vil være mange fordele ved at nedtone de generelle krav i EU's fælles landbrugspolitik og lade medlemsstaterne adressere deres egne problemer lidt mere individuelt. Både af hensyn til at opnå de fælles EU-mål og af hensyn til at lette bureaukratiet. Danmarks Naturfredningsforening ønsker dog håndfaste beviser for, at de enkelte medlemsstater bliver holdt ansvarlige for at opnå de fælles mål og tvivler på, at de ressourcer, der skal bruges til at håndhæve dette, i den sidste ende vil bidrage til en forenkling.

Danmarks Naturfredningsforening vil også gerne gøre opmærksom på, at de grønne krav, der blev indført i søjle I ved sidste programperiode, sagtens kan implementeres over hele EU. Krav om mindst tre afgrøder i sædskiftet, krav om at opretholde et areal med vedvarende græs, og kravet om 5 % miljøfølsomme arealer er relevante for alle EU's medlemsstater. Men Danmarks Naturfredningsforening er også enige i, at det kan være hensigtsmæssigt at erstatte de grønne krav med et katalog af indsatsområder, som det enkelte land eller den enkelte landmand kan benytte sig af for at nå de fælles EU-mål. Det skal være en absolut forudsætning, at alle grønne tiltag er varige løsninger. Men det er nødvendigt med en grundig proces, der identificerer de nødvendige krav, og at der også i relation til disse er en håndhævelse, og at manglede målopnåelse sanktioneres langt hårdere i den nye landbrugspolitik. Erfaringen omkring frivillige tiltag for at opnå miljø-, biodiversitets- og klimamål er ifølge Danmarks Naturfredningsforening ikke imponerende, og derfor skal balancen mellem obligatoriske og frivillige indsatser også overvejes nøje, og varigheden i disse skal sikres. Alle tiltag skal desuden være naturforbedringer, og det skal ikke tillades, at de grønne indsatser bruges til afværgeforanstaltninger for landbrugets miljøforurening.

Det undrer Danmarks Naturfredningsforening, at den bebudede "merværdi ved at levere på indsatser indenfor, klima og biodiversitet" ikke er mere omfattende beskrevet, når det angiveligt er Kommissionens fremtrædende hovedmål i den kommende meddelelse. Samlet set bør den fælles landbrugspolitik i langt højere grad dirigeres hen mod, at alle bedrifter skal leve op til at levere miljøgoder, og de grønne krav skal styrkes såvel i søjle I som i søjle II. Danmarks Naturfredningsforening mener, at der i søjle I skal være mulighed for at honoreres, hvis bedriften øger indsatsen for miljø-, biodiversitets- og klimamål. Tiltag i søjle II skal understøtte varige naturforbedringer og må ikke kunne anvendes til håndtering af landbruget miljøforurening. Danmarks Naturfredningsforening mener, at Danmark fremover skal benytte sig af fuld hjemtagning i søjle II.

Med hensyn til de øvrige emner, som Kommissionen ønsker at sætte fokus på, gør Danmarks Naturfredningsforening opmærksom på de store miljø- og dyrkningsmæssige fordele, der vil være ved at udvikle en forretningsmodel for grøn biomasse, især græs og kløvergræs. Flerårige kløvergræsmarker vil i høj grad kunne erstatte import af proteinfoder fra tredjelande, reducere behovet for pesticider og kvælstof på markerne og forbedre muligheden for, at planteavlere kan lægge om til økologisk jordbrug.

3F finder generelt, at der mangler fokus på beskæftigelsesmuligheder, når man taler om fremtiden for fødevarer og landbrug. 3F finder også, at der i forbindelse med udbetaling af landbrugsstøtte burde være mere fokus på sociale aspekter, således at man kun kan få støtte, hvis man overholder gældende love og aftaler, hvad angår løn og ansættelsesforhold - herunder at man sikrer, at det pågældende landbrug ikke medvirker til social dumping eller overtrædelse af gældende arbejdsmiljødirektiver og nationale love. 3F anfører, at overholdelse af disse krav bør være en forudsætning for at modtage landbrugsstøtte.

Økologisk Landsforening noterer, at Kommissionen mener, at væksten i det økologiske areal i EU fra 2 % i 2000 til 6 % i 2015 blandt andet skal tilskrives EU's landbrugspolitik. Økologisk Landsforening mener, at væksten primært har fundet sted på trods af EU's landbrugspolitik. EU's landbrugspolitik fremmer ifølge Økologisk Landsforening med sin nuværende indretning særligt intensivning af landbruget og opdyrkning af mere land. Økologisk Landsforening mener imidlertid, at det er værd at bemærke, at økologi ifølge den of-

fentlige høring om EU's landbrugspolitik i fra første halvdel af 2017 er fremhævet som et mål, der skal have en mere tydelig placering i den fremtidige landbrugspolitik. Jf. spørgsmål 16 i rapporten fra den offentlige høring. Det er et resultat, der ifølge Økologisk Landsforening burde have mere bevågenhed i meddelelsen fra Kommissionen.

Økologisk Landsforening mener overordnet, at produktion af fødevarer skal foregå på markedsvilkår. Det vil sige, at udbetaling af indtægtsstøtte principielt skal afvikles over tid. EU's landbrugsbudget skal i stedet overvejende anvendes til at betale landbruget for samfundsudgifter knyttet til landbrugets arealforvaltning. Samfundsudgifterne kan ifølge Økologisk Landsforening ikke privatiseres, og derfor prissættes disse ikke via de traditionelle markeds kræfter. Økologisk Landsforening påpeger endvidere, at der er meget stort behov for at tilvejebringe finansiering af de fælles samfundsgoder, da de både er under pres i en situation, hvor indtægtsstøtten som i dag er knyttet op på produktion og i en situation, hvor fødevarerproduktion fuldstændigt blev overladt til markeds kræfterne.

Økologisk Landsforening ser positivt på, at der laves en model baseret på en større anvendelse af nærhedsprincippet, hvor medlemsstaterne får mere indflydelse på, hvordan midlerne anvendes, og at Kommissionen godkender de nationale programmer for at sikre sig, at den nationale udmøntning lever op til de fælles mål for den fælles landbrugspolitik, og at der ikke skabes en konkurrenceforvridning som følge af en nationalisering af midlerne. Hvis midlerne i højere grad flyttes over til betaling for fælles goder fremfor passiv indtægtsstøtte for produktion af fødevarer, så reduceres risikoen for konkurrenceforvridning mellem medlemsstaterne ifølge Økologisk Landsforening. Fælles samfundsgoder er karakteriseret ved, at de ikke kan privatiseres/kommercialiseres.

Økologisk Landsforening bruger bevidst begrebet "betaling" for fælles goder, idet det er vigtigt, at de nuværende principper for fastsættelse af satser for betaling af f.eks. naturpleje, der alene må kompensere tabt indtægt, erstattes af en metode til fastsættelse af betalingsats, der anerkender, at landmanden skal have en reel betaling for sin ydelse. Landbruget kan ikke leve af et nul, så i det omfang, der er tale om et fælles gode, der ikke kan kommercialiseres, så er samfundet nødt til at tilvejebringe en egentlig betaling. EU's landbrugsbudget udgør en mulighed for at lave en solidarisk betaling til landmændene finansieret af EU's skatteyderes økonomiske bidrag.

EU's landbrugsbudget har ifølge Økologisk Landsforening primært været orienteret i retning af at sikre produktion af fødevarer. Det store behov er ikke længere at stimulere til en større fødevarerproduktion. Behovet er i dag at omstille produktionen i en mere bæredygtig retning, hvor der i valg af metoder tages større hensyn til naturressourcerne. Det skal afspejles i den nye politik, og det er i den forstand ikke et mål at sikre at alle lande kommer op på samme indtægtsstøtteniveau, som de "gamle" EU lande ligger på i dag. Princippet for anvendelsen af EU's landbrugsbudget skal være med vægt på betaling for fælles goder frem for på intensivring og produktion. Det er af samme årsag nødvendigt at ændre perspektivet, så udbetalingen ikke læner sig op ad dyrket landbrugsland. Udmåling af den økonomiske konvolut til hvert medlemsland skal basere sig på et andet grundlag.

Økologisk Landsforening bemærker, at det fremgår af meddelelsen, at Kommissionen vil afvikle grønningselementerne og lade dem erstatte af en kombination af obligatoriske miljø- og klimakrav, som forudsætning for at modtage den direkte betaling samt supplerende frivillige forpligtelser. Økologisk Landsforening kan ikke se, at denne løsning kan føre til forenkling. Grundlæggende vil der være tale om en videreførelse af grønningssatser i form af de obligatoriske miljø- og klimaforpligtelser. Det vil øge kompleksiteten yderligere, hvis der udover de obligatoriske krav vil være frivillige grønne tilskud i både søjle I og II, hvoraf nogen vil betinge, at landmændene har overholdt de obligatoriske miljø- og klimakrav. Økologisk Landsforening mener, at det langsigtede mål er at afvikle andelen af midler, der bruges til passiv indtægtsstøtte og gradvis lade den erstatte med betaling for fælles goder. Målet er over tid at nå til en model, hvor 80 % af budgettet bruges på at finansiere betaling til fælles goder og 20 % af budgettet bruges på nationalt medfinansierede ledsagende foranstaltninger som videnudvikling, forskning, rådgivning og markedsfremme.

Økologisk Landsforening mener, at obligatoriske miljø- og klimakrav helt skal afvikles og den direkte indtægtsstøtte som minimum reduceres tilsvarende. Landmændene skal kunne indhente den tabte indtægtsstøtte ved at gå ind i frivillige ordninger med levering af fælles goder i forhold til miljø, rent vand, klima, natur og dyrevelfærd.

Det fremgår, at den nye grønne arkitektur skal fremme kooperative/kollektive tilgange. Det kan ifølge Økologisk Landsforening i nogle sammenhænge give god mening at understøtte fælles indsatser. Økologisk Landsforening påpeger imidlertid, at det er vigtigt, at arkitekturen ikke stiller økologiske producenter ringere i forhold til at kunne modtage betaling for at gå ind i kollektive aftaler. Økologiske landmænd skal kunne få betaling også selvom, de eventuelt skulle være underlagt restriktioner, der har relevans for den fælles indsats qua de økologiske regler, og det er vigtigt at en eventuel merpris på økologiske produkter ikke modregnes den sats, som landmanden vil kunne opnå. Et princip for beregning af støttesatsen, hvor merprisen modregnes har den konsekvens, at det økologiske produkt altid vil være stillet dårligere i konkurrencen med konventionelle produkter, eftersom forbrugerne vil skulle betale hele eller en del af udgifterne for den ydelse, som andre landmænd får betalt via en EU-finansieret støtteordning.

Kommissionen har stort fokus på målbare resultater. Økologisk Landsforening kan ikke støtte, at betaling forudsætter, at der er målt et givet resultat i det enkelte tilfælde. Dette vil være alt for tungt kontrolmæssigt, og det vil betyde, at systemet ikke kan understøtte praksis, der først kan aflæses i konkrete resultater på lang sigt. Kulstofopbygning i jorden er en vigtig klimaindsats, men opbygningen kan først måles efter en længere årrække. Det er vigtigt for Økologisk Landsforening, at det er adfærden, der belønnes. Fokus på resultat må lægges i forbindelse med udvælgelse af hvilken adfærd, der belønnes.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

På rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 11.-12. december 2017 var der en første drøftelse af Kommissionens meddelelse. Mange medlemsstater understregede, at landbrugspolitikken er en af kernerne i EU, og pointerede, at landbrugspolitikken også fremadrettet skal være fælles, så man undgår en renationalisering af landbrugspolitikken. Der var bred opbakning til forenkling af landbrugspolitikken, men forskellige holdninger til, hvorvidt Kommissionens meddelelse trækker i den rigtige retning. En mindre gruppe medlemsstater fremhævede det som positivt, at Kommissionens meddelelse lægger vægt på øget subsidiaritet og fleksibilitet for medlemsstaterne.

Flere medlemsstater efterspurgte et tilstrækkeligt stort landbrugsbudget, og mange af de samme medlemsstater efterlyste yderligere udjævning af forskelle i niveauerne for den direkte støtte på tværs af lande. De medlemsstater, som nævnte national medfinansiering af den direkte støtte, var alle afvisende over for idéen. Der var endvidere visse medlemsstater, der fremhævede behovet for at fokusere den direkte støtte til aktive landmænd og især familiebedrifter, mens enkelte medlemsstater fremhævede, at den direkte støtte skal gives på lige vilkår.

Derudover var der flere medlemsstater, der fremhævede behovet for mere fokus på risikohåndtering. Ligeledes fremhævede en lang række medlemsstater behovet for at adressere landmændenes stilling i værdikæden. Nogle få medlemsstater understregede behovet for en fortsat markeds- og eksportorientering af landbrugspolitikken samt betydningen af fortsat modernisering og innovation.

Endelig var der bred opbakning til meddelelsens fokus på offentlige goder, klima og miljø, ligesom en lang række medlemsstater fremhævede behovet for at fokusere på unge landmænd.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen lægger vægt på, at drøftelserne af den fælles landbrugspolitik efter 2020 ikke foregriber forhandlinger om EU's flerårige finansielle ramme. Regeringen arbejder for, at der sikres bedre sammenhæng mellem den fælles landbrugspolitik og håndteringen af fælles biodiversitets-, klima- og miljøudfordringer.

Regeringen støtter som udgangspunkt Kommissionens forslag til en ny model, der i højere grad giver medlemsstaterne mulighed for at tilpasse sine indsatser til lokale forhold i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet. Regeringen arbejder endvidere for reel forenkling af den fælles landbrugspolitik for både landmænd, borgere og myndigheder, så der sikres proportionalitet mellem de administrative udgifter og den reelle risiko for EU's budget. Regeringen arbejder desuden for, at den direkte støtte ydes på en måde, der sikrer lige konkurrencevilkår på tværs af forskellige bedriftsstrukturer i EU's medlemsstater.

Regeringen arbejder for, at den fælles landbrugspolitik bliver moderniseret for at understøtte en markedsorienteret og konkurrencedygtig landbrugssektor. Det indbefatter, at den fælles landbrugspolitik i højere grad fokuserer på nye indtjeningsmuligheder som for eksempel bioraffinering og den grønne værdikæde i bioøkonomien og desuden inkorporerer ny teknologi både i forhold til landbrugets produktion og administrationen af landbrugspolitikken. Regeringen arbejder for, at landbrugssektoren styrkes igennem et velfungerende indre marked og forsat fokus på det globale marked og på innovation og udvikling.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 26. januar 2018 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 29. januar 2018, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 18. januar 2018.

Der er oversendt grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 20. december 2017.

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg den 8. december forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 11.-12. december 2017, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 30. november 2017.

2. Køreplan for en proteinstrategi på EU-niveau KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

Resumé

Kommissionen forventes på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. februar 2018 at præsentere en køreplan for en proteinstrategi på EU-niveau med fokus på at reducere afhængigheden af importeret protein særligt til husdyrproduktion.

Baggrund

På rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 12. juni 2017 orienterede Kommissionen om, at man ville igangsætte et arbejde med en proteinstrategi. Det forventes, at Kommissionen på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. februar 2018 vil præsentere en køreplan for dette arbejde.

Sagen forventes på dagsordenen med henblik på orientering og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Formålet med en proteinstrategi på EU-niveau er at reducere afhængigheden af importeret protein til særligt til husdyrproduktionen. Kommissionen har således oplyst, at mellem 2013 og 2015 har EU som helhed importeret i gennemsnit 36,1 mio. ton sojabønne ækvivalenter om året. Til sammenligning er der indenfor EU i samme periode produceret mellem 0,96 og 1,85 mio. ton sojabønner årligt. Der er således en stor afhængighed af sojaimport til EU, som ønskes mindsket. Den globale produktion af soja er domineret af genetisk modificeret soja fra Sydamerika. I sidste halvdel af 2017 har flere europæiske producenter af mejeriprodukter, herunder Arla Foods, annonceret, at de ønsker at udfase brugen af genetisk modificeret foder, hvilket skaber et behov for andre plantebaserede proteinkilder.

Det forventes, at Kommissionen i første halvdel af 2018 vil iværksætte en række målrettede konsultationer med centrale interessenter for at identificere igangværende aktiviteter for støtte til proteinafgrøder på EU/nationalt/regionalt niveau. Derudover påtænkes igangsat diskussioner med nøgle-medlemsstater, herunder Danmark, om nationale og regionale initiativer. Derudover forventes der afholdt 4 temaworkshops med 20-30 interessenter i første halvdel af 2018 om for eksempel forskning, innovation, nye sorter, landbrugstekniske udfordringer og miljøfordele ved proteinafgrøder. Kommissionen vil derudover afholde en high-level konference i 4. kvartal af 2018 om produktion af planteprotein i EU, hvor der forventes præsenteret og diskuteret en foreløbig version af proteinstrategien. Den endelige proteinplan forventes klar ultimo 2018.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig. Europa-Parlamentet forventes i marts 2018 at vedtage en resolution om en europæisk strategi for proteinafgrøder. Sagen drøftes i Europa-Parlamentets Landbrugsudvalg.

Nærhedsprincippet

Der er ikke tale om stillingtagen til konkrete forslag, hvorfor nærhedsprincippet ikke er relevant.

Konsekvenser

Drøftelsen af en mulig kommende EU-strategi for proteinproduktion har ikke i sig selv lovgivningsmæssige, statsfinansielle, administrative eller statsfinansielle konsekvenser. Den har heller ikke konsekvenser for EU's budget.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug), hvor der er indkommet følgende bemærkninger:

Landbrug & Fødevarer bemærker, at den stærkt stigende globale efterspørgsel efter protein til foder og fødevarer betyder, at adgangen til tilstrækkelige mængder og kvalitet af protein er en vigtig konkurrenceparameter for det europæiske husdyrbrug, og dermed af stor betydning for råvaregrundlaget for fødevarerindustrien. En øget EU produktion og anvendelse af bæredygtig protein til konkurrencedygtige priser gennem planteforædling, optimal gødskning samt ekstraktion af protein fra græsser, andre nye proteinkilder, sidestrømme, biprodukter mv. vil være vigtigt for fødevarerhvervets konkurrenceevne og kan bidrage til vækst og beskæftigelse i EU. Landbrug & Fødevarer er derfor positiv overfor arbejdet med en proteinstrategi på EU-plan og vil meget gerne bidrage til arbejdet med planen.

Landbrug & Fødevarer finder, at en proteinstrategi på EU-niveau først og fremmest bør indarbejdes i EU's forskningsprogram. Forskningen skal sikre, at den direkte produktion af protein øges, og samtidigt at sidestrømmene i stigende grad udnyttes fra hele kæden i fødevarerproduktion. En strategi på området bør ifølge Landbrug & Fødevarer desuden gennemgå lovgivningen med henblik på at fjerne barrierer for brug af sidestrømme og alternative proteinkilder, hvor disse barrierer ikke kan begrundes videnskabeligt i hensynet til sundhed eller sikkerhed. Landbrug & Fødevarer mener, at det er afgørende, at husdyrproducenterne i EU har adgang til foder til en pris og kvalitet, der sikrer konkurrencedygtighed i forhold til producenter i andre lan-

de. En strategi med henblik på at øge proteinforsyningen i EU må således ikke føre til restriktioner for import af foder ud over de, som er nødvendige af hensyn til menneskers og dyrs sundhed og miljøet og i overensstemmelse med de handelsaftaler, som EU har indgået. Landbrug & Fødevarer vil endvidere være forbeholden over for forslag om brug af koblet støtte til at fremme EU's produktion af proteinafgrøder. Koblet støtte til proteinafgrøderne risikerer efter Landbrug & Fødevarers opfattelse at føre til konkurrenceforvridning.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generelt at være opbakning til at udarbejde en EU proteinstrategi blandt de øvrige medlemsstater.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter overordnet, at der arbejdes for en proteinstrategi på EU-niveau. Regeringen finder imidlertid, at der ikke bør være et ensidigt fokus på traditionelle proteinafgrøder såsom soja, hestebønner og ærter. Andre proteinkilder som eksempelvis græs, der gennem bioraffinering kan være en vigtig kilde til protein, bør også inkluderes i strategien. Miljø- og klimaaftrykket fra produktionen af græs er generelt lavere end for øvrige traditionelle landbrugsafgrøder. Derudover tyder det på, at det er muligt at udvinde en række højværdiprodukter gennem bioraffineringsprocessen, hvorfor der også vil være positive erhvervsøkonomiske konsekvenser. Regeringen vil derfor arbejde for, at en kommende strategi for proteinproduktion tager hensyn til erhvervsøkonomisk og miljømæssig bæredygtighed af fremtidig proteinproduktion. Endelig arbejder regeringen for at opretholde markedsorienteringen af den fælles landbrugspolitik.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

3. Landbrugssektorens rolle i forhold til revisionen af EU's bioøkonomistrategi KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

Resumé

Formandskabet forventes på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. februar 2018 at lægge op til en drøftelse af landbrugssektorens rolle i forhold til den forestående revision af EU's bioøkonomistrategi. Formandskabet vil fokusere på, hvordan landbrugssektorens rolle kan styrkes i bioøkonomien på henholdsvis EU- og nationalt niveau.

Baggrund

Formandskabet forventes på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. februar 2018 at lægge op til en drøftelse af landbrugssektorens rolle i forhold til den forestående revision af EU's bioøkonomistrategi.

Sagen forventes på dagsordenen med henblik på orientering og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

EU's bioøkonomiske strategi fra 2012 blev evalueret i 2017, og Kommissionen forventes at fremlægge en revideret bioøkonomistrategi i tredje kvartal af 2018. I lyset af den forestående revision af EU's bioøkonomistrategi og handlingsplan ønsker formandskabet en drøftelse af den fremtidige politiske ramme for bioøkonomien, og hvordan man maksimerer potentialet for landmænd, skovbrugere og landdistrikter.

Formandskabet fremhæver, at den forestående revision er særlig relevant for landbrugs- og skovbrugssektorerne, da raffinering af blandt andet produkter fra disse sektorer rummer et stort potentiale for at skabe grønne forsyningskæder. Eksempelvis kan bioøkonomien bidrage til at skabe øget fødevarerforsyningsikkerhed for den voksende globale befolkning, samtidig med at der tages hensyn til miljømæssige udfordringer og

bidrages til bæredygtige produktionssystemer samt skabes nye muligheder for vækst og udvikling af landdistrikterne.

Bioøkonomien omfatter de dele af økonomien, der bruger biologiske ressourcer fra land og hav - som afgrøder, skove, alger, fisk, dyr og mikroorganismer - til fremstilling af fødevarer, foderstoffer, materialer og energi. Bioøkonomistategien er relevant for en række sektorer, blandt andet fødevarer, landbrug, skovbrug, fiskeri, akvakultur og marine ressourcer, energi samt biobaserede industrier, herunder kemikalier og materialer. Skovbrugssektoren yder ifølge formandskabet ca. 50 % af det samlede forbrug af vedvarende energi i EU, og nye skovbrugsbaserede innovationer dækker moderne byggematerialer, tekstiler, biologisk nedbrydelige fødevareremballage, biokompositter, tekstiler, isolatorer, sundhedsprodukter, biokemiske produkter og biomedicin. Bioøkonomien går således ud over den traditionelle anvendelse af ressourcer og omfatter nye og innovative biobaserede produkter, såsom biokemiske, bioplastiske eller biopolymerer og grøn kemi. Nye biobaserede teknologier kan også bidrage til at udnytte affald og genanvendelse af ressourcer, såsom næringsstoffer, og dermed bidrage til ressourceeffektivitet og cirkularitet.

Formandskabet påpeger, at landbruget producerer den største del af den biomasse, der anvendes som råmateriale til bioøkonomien. Derfor bidrager bioøkonomien ikke kun til et bæredygtigt landbrug, men kan være en vigtig kilde til nye indtægtskilder for landmændene samt en faktor for jobskabelse af høj kvalitet, konkurrenceevne og vækst i landdistrikterne. Formandskabet bemærker imidlertid, at de vigtigste aktører inden for primærproduktion (landbrugere og skovbrugere) i øjeblikket ikke er godt integreret i værdikæden for bioøkonomi. De spiller fortrinsvis rollen som leverandører af biomasse i stedet for at være egentlige producenter af de højværdiprodukter, der er resultatet af de forskellige former for bioraffinering. En revideret bioøkonomistategi bør derfor ifølge formandskabet sigte mod at styrke primærproducenternes rolle i nye værdier for bioøkonomi.

Formandskabet påpeger videre, at en bæredygtig udvikling af bioøkonomien i landdistrikterne vil være en positiv faktor for bekæmpelse af affolkning ved at skabe job og forretningsmuligheder baseret på moderne digitale teknologier og innovative forretningsmetoder. Bioøkonomien kan også bidrage væsentligt til en mere cirkulær og ressourceeffektiv økonomi ved bedre udnyttelse af affaldsstrømme, herunder genanvendelse af næringsstoffer.

Bioøkonomien nævnes også som en af hovedmotorerne for landbrug og landdistrikter i Kommissionens meddelelse om fødevarer- og landbrugs fremtid. En konsekvensanalyse undersøger for øjeblikket konkrete forslag på dette område med henblik på de kommende lovforslag om den næste fælles landbrugspolitik. Denne forventes klar i midten af 2018

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om sagen.

Nærhedsprincippet

Der er ikke tale om stillingtagen til konkrete forslag, hvorfor nærhedsprincippet ikke er relevant.

Konsekvenser

Drøftelsen af en mulig kommende revision af EU's bioøkonomistategi har ikke i sig selv lovgivningsmæssige, statsfinansielle, administrative eller statsfinansielle konsekvenser. Den har heller ikke konsekvenser for EU's budget.

Høring

Sagen er i skriftlig høring i §2-udvalget (landbrug).

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generelt at være opbakning til en revision af EU's bioøkonomistategi blandt de øvrige medlemsstater.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter en revision af EU's bioøkonomistrategi. Regeringen arbejder for, at den fælles landbrugs politik bliver moderniseret for at understøtte en markedsorienteret og konkurrencedygtig landbrugs sektor. Det indbefatter, at den fælles landbrugspolitik i højere grad fokuserer på nye indtjeningsmuligheder som for eksempel bioraffinering og den grønne værdikæde i bioøkonomien. Regeringen arbejder for, at landbrugs sektoren styrkes igennem et velfungerende indre marked og forsat fokus på det globale marked og på innovation og udvikling.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.